

תקן חשבונאות בינלאומי 19 הטבות עובד

נכסי תוכנית של הטבה מוגדרת

יולי 2007

לפרסומים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא תקני דיווח כספי בינלאומיים אין מעמד של תקן או הבהרה והם אינם מחייבים. פרסום זה מהווה הבעת עמדה בלבד שהתגבשה בדיוני הוועדה המקצועית.

תקן חשבונאות בינלאומי 19 *הטבות עובד* (להלן - "התקן") דן בסוגים שונים של הטבות שניתנות על ידי מעבידים לעובדים כגון הטבות לזמן קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לזמן ארוך והטבות בגין פיטורים. בהתאם לתקן, ישות תכיר בהטבות בגין פיטורים (Termination Benefits) כהתחייבות וכחוצאה כאשר, ורק כאשר, הישות מפטרת את העובד וזאת מאחר שהאירוע שיוצר את המחויבות הוא הפיטורים ולא השירות של עובד.

בישראל קיים חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג - 1963 (להלן - "החוק") אשר קובע כי כל עובד שעבד במשך שנה אחת לפחות ופוטר זכאי לפיצויי פיטורים מהמעביד. כמו כן, עובד שעבד עד הגיעו לגיל פרישה זכאי לפיצויי פיטורים. החוק מונה מצבים ונסיבות נוספים בהם המעביד נדרש לשלם פיצויי פיטורים. נוסף לכך, חברות רבות נוהגות לשלם פיצויי פיטורים לעובדים, אשר עזבו את החברה מרצונם. לאחר דיונים ארוכים בנושא לרבות היועצות בוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) סוכם כי פיצויי פיטורים בישראל הינם הטבת עובד מוגדרת המוענקת לו לאחר סיום העסקה, כיוון שחבות המעביד להטבה זו נוצרת למעביד במהלך תקופת השירות של העובד ולא בעת הפיטורים.

בהתאם לתקן, ההתחייבות של חברה לתשלום פיצויים, המטופלת כהטבה מוגדרת, מוצגת בדוחות הכספיים לפי הערך הנוכחי של המחויבות להטבה מוגדרת (שנמדד על בסיס אקטוארי) בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית. תשלומים שבוצעו לקופות או קרנות, אשר אינם עומדים בהגדרת נכסי תוכנית, מוכרים במאזן כנכס ולא מקוזזים מההתחייבות להטבה מוגדרת.

לפיכך, כל ישות נדרשת לבחון אם ביטוחי מנהלים, קופה מרכזית לפיצויים וקרנות פנסיה של עובדים שאינם בגדר סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג - 1963 (להלן - "חוק פיצויי פיטורים") מהווים נכסי תוכנית בידיה.

תקן חשבונאות בינלאומי 19 מגדיר נכסי תוכנית (*Plan assets*) ככוללים :

1. נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך
נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך הם נכסים (למעט מכשירים פיננסיים שלא ניתנים להעברה שהונפקו על ידי הישות המדווחת) אשר :

(א) מוחזקים על ידי ישות (קרן) שנפרדת מבחינה משפטית מהישות המדווחת וקיימת רק בכדי לשלם או לממן הטבות עובד ; וכן

(ב) זמינים לשימוש רק בכדי לשלם או לממן הטבות עובד, אינם זמינים לנושים של הישות המדווחת (אף במקרה של פשיטת רגל), ולא ניתן להחזירם לישות המדווחת, אלא אם :

(i) הנכסים הנותרים של הקרן מספיקים על מנת לעמוד בכל המחויבויות המתייחסות להטבות עובד של התוכנית או של הישות המדווחת ; או
(ii) הנכסים מוחזרים לישות המדווחת על מנת לפצותה בגין הטבות עובד שכבר שולמו.

2. פוליסות ביטוח כשירות

פוליסות ביטוח כשירות הן פוליסות ביטוח* שהונפקו על ידי מבטח שאינו צד קשור (כהגדרתו בתקן חשבונאות בינלאומי 24 גילויים בהקשר לצד קשור) של הישות המדווחת, אם התקבולים של הפוליסה :

(א) ניתנים לשימוש רק בכדי לשלם או לממן הטבות עובד בהתאם לתוכנית להטבה מוגדרת ; וכן

(ב) אינם זמינים לנושים של הישות המדווחת (אף במקרה של פשיטת רגל) ולא ניתן לשלם אותם לישות המדווחת, אלא אם מתקיים אחד מהשניים :

(i) התקבולים מייצגים נכסים עודפים שאינם נדרשים על מנת שהפוליסה תעמוד בכל המחויבויות המתייחסות להטבות עובד ; או
(ii) התקבולים מוחזרים לישות המדווחת על מנת לפצותה בגין הטבות עובד שכבר שולמו.

סעיף 26 לחוק פיצויי פיטורים קובע כי :

(א) "סכומים ששולמו במקום פיצויי פיטורים לפי סעיף 14, או שהופקדו לפי סעיף 20 או לפי סעיף 21, או ששולמו לקופת גמל לתשלום פיצויי פיטורים או ששולמו או שהופרשו לקופת גמל לקצבה

(1) אינם ניתנים להחזרה, להעברה, לשעבוד או לעיקול; הוראה זו לא תחול על סכום ששולם או הופקד כאמור בעד עובד שבינתיים חדל לעבוד בנסיבות שאינן מזכות אותו בפיצויי פיטורים, אלא אם הסכום מיועד גם לביטוח קצבה ולא נקבע בהסכם קיבוצי או בהסכם אחר שהוא ניתן להחזרה או להעברה;

* פוליסת ביטוח כשירה אינה בהכרח חוזה ביטוח, כהגדרתו בתקן בינלאומי לדיווח כספי מספר 4, חוזי ביטוח.

(2) אינם חלק מנכסי המעביד במקרה של פטירה, פשיטת רגל או פירוק, במידה שתביעות העובדים לפי חוק זה לא סולקו.

(ב) הוראות סעיף זה יחולו גם לגבי ריבית והפרשי הצמדה שנוספו על סכומים כאמור.

סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים קובע כי:

"תשלום לקופת-תגמולים, לקרן-פנסיה או לקרן כיוצא באלה, לא יבוא במקום פיצויי - פיטורים אלא אם נקבע כך בהסכם הקיבוצי החל על המעביד והעובד ובמידה שנקבע, או אם תשלום כאמור אושר על ידי שר העבודה ובמידה שאושר."

כמו כן, פורסם בחודש מאי 2003 על ידי משרד האוצר, אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון חוזר גמל 2003/5 המצורף למסמך זה.

הוועדה המקצועית קיימה דיון בנושא זה וגיבשה הבנה כי בהתאם לחוק פיצויי פיטורים וחוזר גמל 2003/5 נראה כי פוליסות ביטוחי המנהלים, הקופות המרכזיות לפיצויים וקרנות הפנסיה לגבי עובדים שלא בגדר סעיף 14 לחוק במתכונתם הנוכחית מקיימים את ההגדרה של נכסי תוכנית בתקן. יחד עם זאת, קיימות דעות כי בעת פירוק של חברה, יכול המפרק להשתמש בכספים שהפקידה החברה בחלק מהתוכניות האמורות לעיל, שלא למטרת תשלום פיצויי פיטורים לעובדי החברה. לפיכך, על כל ישות לבחון היטב את תנאי התוכניות שבידיה על מנת לקבוע אם הם מקיימות את ההגדרה של נכסי תוכנית בתקן.

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון

כ"ה באייר התשס"ג
27 במאי 2003

חוזר גמל 2003/5

משיכת כספים מקופות גמל לפיצויים על ידי מעביד

1. פללי:

קופות גמל לפיצויים הן מכשיר חסכון סוציאלי, אשר נועד להבטיח תשלום פיצויי פיטורים של מעבידים לעובדיהם הזכאים לכך ע"פ חוק פיצויי פיטורים התשכ"ג-1963 (להלן "חוק פיצויי פיטורים"). האמור בחוזר זה, נועד לטפל במישור הפעילות של הקופה מול העמיתים ומעבידיהם, ולא ביחסים בין המעביד לעובדיו.

סעיף 26 לחוק פיצויי פיטורים קובע כדלקמן:
"א) סכומים ששולמו במקום פיצויי פיטורים לפי סעיף 14, או שהופקדו לפי סעיף 20 או לפי סעיף 21, או ששולמו לקופת גמל לתשלום פיצויי פיטורים או ששולמו או שהופרשו לקופת גמל לקצבה – (3) אינם ניתנים להחזרה, להעברה, לשעבוד או לעיקול; הוראה זו לא תחול על סכום ששולם או הופקד כאמור בעד עובד שבינתיים חדל לעבוד בנסיבות שאינן מזכות אותו בפיצויי פיטורים, אלא אם הסכום מיועד גם לביטוח קצבה ולא נקבע בהסכם קיבוצי או בהסכם אחר שהוא ניתן להחזרה או להעברה;
(4) אינם חלק מנכסי המעביד במקרה של פטירה, פשיטת רגל או פירוק, במידה שתביעות העובדים לפי חוק זה לא סולקו.
(ב) הוראות סעיף זה יחולו גם לגבי ריבית והפרשי הצמדה שנוספו על סכומים כאמור".

תקנה 41 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) תשכ"ד-1964 (להלן "התקנות") קובעת כי:
"קופת גמל לפיצויים לא תשלם ולא תחזיר למעביד, בין במישרין ובין בעקיפין סכום כלשהו מכספיה, אלא על פי תקנונה שאושר על ידי הנציב, או אם פורקה הקופה".

תקנה 41 ט"ו לתקנות קובעת כי:
" . . . עמית-מעביד אשר הגיש בקשה לקבלת כספים מקופת גמל מרכזית לפיצויים לצורך תשלום פיצויים לעובדים יקבל את הכספים . . .".

חוזר גמל 80 מיום 13.12.73 ותוספותיו מיום 13.11.76 ומיום 31.01.80 בנושא זה אינם מעודכנים, אינם מסדירים תשלום לחליף המעביד במקרה של פטירה, פשיטת רגל או פירוק, ואינם עולים בקנה אחד עם הפסיקה האחרונה בנושא זה. אשר על כן, אני מורה בזאת כי קופת גמל תחזיר כספים למעביד וחליפו רק בתנאים המפורטים להלן.

2. תנאים למשיכת כספים מקופה לפיצויים על ידי מעביד:

מעביד שהפקיד כספים בקופת גמל לפיצויים, יהיה זכאי לקבל כספים מחשבוננו בקופת הגמל במקרים הבאים:

א. בקופה אישית לפיצויים:

(1) כאשר עובדו חדל לעבוד בנסיבות שאינן מזכות אותו בפיצויי פיטורין, והסכומים שהופקדו בקופה אינם מיועדים גם לביטוח קצבה או שהם מיועדים גם לביטוח קצבה אך נקבע בהסכם קיבוצי או בהסכם אחר שהם ניתנים להחזרה, והמעביד המציא להנהלת הקופה אחת מאלה:

(א) הצהרתו כי עובדו חדל לעבוד בנסיבות שאינן מזכות אותו בפיצויי פיטורין וכי הכספים שהופקדו בקופה אינם מיועדים גם לביטוח קצבה או שהם מיועדים גם לביטוח קצבה אך נקבע בהסכם קיבוצי או בהסכם אחר, שיצרף המעביד, כי הם ניתנים להחזרה. המעביד יצרף להצהרה את התחייבותו לשיפוי קופת הגמל במידה והיא תחויב בתשלום פיצויי פיטורין לאותו עובד. ההתחייבות תחול גם על חליף המעביד.

(ב) פסק דין הצהרתי של בית הדין לעבודה המאשר כי העובד חדל לעבוד בנסיבות שאינן מזכות אותו בפיצויי פיטורין, וכי הכספים שהופקדו בקופה אינם מיועדים גם לביטוח קצבה או שהם מיועדים גם לביטוח קצבה אך נקבע בהסכם קיבוצי או בהסכם אחר, כי הם ניתנים להחזרה.

(2) לפי פסק דין של בית הדין לעבודה המורה לקופה להחזיר כספים למעביד.

הקופה תודיע לעמית על כוונתה להחזיר כספים למעביד ותצרף להודעתה את הצהרת המעביד או פסה"ד, לפי העניין, וזאת 60 ימים לפחות בטרם ביצוע החזרה, אלא אם קבע בית הדין תקופה קצרה יותר. ההודעה תינתן באמצעות דואר רשום שישלח לכתובת מגוריו של העמית.

ב. בקופה מרכזית לפיצויים:

(1) לשם תשלום פיצויי פיטורין לעובד שחדל לעבוד בנסיבות המזכות אותו בפיצויי פיטורין. המעביד ימציא התחייבות לתשלום פיצויי הפיטורין לעובד.

(2) לפי פסק דין של בית הדין לעבודה הקובע כי היתרה שתיוותר בחשבוננו לאחר שישולמו לו הסכומים אותם הוא מבקש למשוך, תכסה את התחייבותו לתשלום פיצויי פיטורין לעובדיו, ואשר מורה לקופה להחזיר כספים למעביד.

העברת כספים לחליף המעביד במקרה של פטירה, פשיטת רגל או פירוק, תעשה רק אם תביעות העובדים לפי חוק פיצויי פיטורים סולקו, וניתנה על כך החלטה שיפוטית.

קופה מרכזית לפיצויים רשאית להעביר לחליף המעביד כספי פיצויים לשם תשלום פיצויי פיטורין לעובדים שחדלו לעבוד בנסיבות שמזכות אותם בפיצויי פיטורין. חליף המעביד ימציא התחייבות לתשלום פיצויי הפיטורין לעובדים.

אין באמור בתקנון קופת גמל כדי להתיר לה לפעול בסתירה לאמור בחוזר זה, ואולם אם תקנון הקופה מתנה תנאים נוספים להחזרת כספים יחול גם תקנון הקופה, ואם תקנון הקופה אוסר על החזרתם לא יוחזרו כספים למעביד.

3. תחולה:

כל האמור לעיל חל על "קופת גמל אישית לפיצויים" ו"קופת גמל מרכזית לפיצויים".

4. תחילה:

תוקף הוראות חוזר זה, מיום פרסומן.

5. ביטול תוקף:

חוזר גמל 80 על תוספתיו בטל.

אייל בן-שלוש
ממלא מקום הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון